МУЗИЧНИЙ ВІСНИК

Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки

№ 1 (45) 21 грудня 2020 р.

НАШ СУЧАСНИК – БЕТХОВЕН

«Музика – це одкровення більш високе, ніж мудрість та філософія»
Л. Бетховен

Можливо, Л. Бетховен був би здивований тим, що пройшло 250 років від дня його народження, а твори композитора залишаються привабливими, сучасними і все більш актуальними для всього людства у XXI столітті. Основна ідея його творчості – братерство, єдність мільйонів знайшла найвище втілення у фіналі 9-ї симфонії, яка у 2004 році стала гімном Європейської співдружності. А у 1998 році на церемонії відкриття XVIII зимових Олімпійських ігор (Японія) один з кращих диригентів класичної музики – Сейдзи Одзава керував величезним оркестром, який виходив за рамки Олімпійського стадіону. Такий же оркестр одночасно грав на батьківщині олімпійського руху в Афінах (Греція) та на батьківщині Бетховена у Бонні (Німеччина). Це був унікальний випадок дистанційного керування декількома великими колективами, а виконана «Ода к радості» стала гімном єднання усього світу.

Ідея багаторічного (з 2009 р.) проведення Дніпропетровською академією музики ім. М. Глінки фестивалю «Музика без меж» є виконанням заповіту великого Бетховена на єдність людства на тлі музичного мистецтва, на тлі унікальної музичної мови, зрозумілій кожному на цій планеті.

Ювілейний, монографічний концерт, присвячений 250-річчу від дня народження геніального Бетховена включив три опуси композитора: увертюру до балету «Творіння Прометея» ор. 43, Концерт № 5 для фортепіано з оркестром Es-dur op. 73 та потрійний концерт для фортепіано, скрипки й віолончелі з оркестром C-dur op. 56.

Центральною подією вечора стало виконання Заслуженим діячем мистецтв України, професором Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки Юрієм Новіковим Концерту № 5 Л. Бетховена. Талановитість піаніста не викликає сумнівів, приємно дивує активність його виконавської діяльності, яка вражає об'ємом та масштабністю творів, які щорічно виконує музикант. Кожний крупний піаніст протягом свого творчого шляху прагне підкорити одну з вершин геніального осяяння Л. Бетховена, вершину духовної досконалості та вищої виконавської майстерності – інтерпретацію Концерту № 5 Es-dur.

Кожний музикант по-своєму, заново відкриває свого Л. Бетховена. Коли позаду виконання багатьох таких значних творів, а саме – декілька сонат (8, 14, 23, 31); фантазія для симфонічного оркестру, хору та фортепіано; концерт для фортепіано з оркестром № 3, можливо зробити деякі узагальнення. Головне, що хочеться відмітити – це яскраво виражений індивідуальний підхід музиканта, своєрідне бачення піаніста і трактовка їм ідей композитора. При збереженні драматичних вузлів драматургії, у цілому переважають просвітленні тони, оптимістичний настрій, типове класичне прозоре звучання фактури, тонкі динамічні градації від шелесткого, прозорого *pp* до м'якого, але об'ємного і потужного *ff*. Справляє враження культура звуку, шляхетне туше, палітра артикуляційних засобів, цілісна подача форми, віртуозне володіння мистецтвом педалізації. Результатом такого багатопланового сприйняття духовного світу композитора перед нами постає не традиційно трагедійна фігура Л. Бетховена, а нескінченно багатогранна особистість, для якої не були чужими всі складові людського буття з величезним спектром людських емоцій.

В єдиному руслі із солістом звучав симфонічний оркестр «Фестиваль», який з кожним концертом набуває все більшого професіоналізму, наснаги, артистизму, що еволюціонує під керівництвом талановитого й досвідченого диригента Народного артиста України, професора Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки – Дмитра Логвина.

Гідним завершенням ювілейного вечора стало виконання потрійного концерту Л. Бетховена у складі вже відомих, талановитих музикантів України: лауреата міжнародних конкурсів Романа Лопатинського – фортепіано, Заслуженого артиста України Назарія Пилатюка – скрипка, соліста Національного будинку органної та камерної музики України Артема Полуденного – віолончель.

Закінчився концерт і вдячна публіка, яка в той вечір заповнила залу Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, встала зі своїх місць, вітаючи усіх учасників концерту бурхливими оплесками. Завдяки виконавській діяльності таких музикантів як Юрій Новіков, Дмитро Логвин, Роман Лопатинський, Назарій Пилатюк, Артем Полуденний музичні шедеври залишаються з нами назавжди!

Т. О. Медведнікова,
кандидат мистецтвознавства,
професор та завідувач кафедрою «Фортепіано»

Камерно-інструментальні шедеври Л. Бетховена

Минуло 250 років від дня народження Людвіга ван Бетховена, але більша частина його музики настільки вкоренилася у музичній культурі сьогодення, що здається схожою на недавню популярну музику. Вже другий день поспіль Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки відзначає ювілей композитора у рамках Міжнародного фестивалю музичного мистецтва «Музика без меж» (7–8 грудня 2020 року). Концерт другого дня музичного марафону був присвячений камерній музиці геніального композитора. Виступ розпочало тріо у складі: Петро Довгань (фортепіано), Назарій Пилатюк (скрипка), Оксана Литвиненко (віолончель). Тріо прозвучало у сповнені рішучості витягти з цього раннього творіння майстра все до останньої унції енергії, художньої дотепності й духу. Віртуозне виконання з максимальною інтонаційною точністю (навіть у самих швидко виконуваних пасажах), ретельна увага до балансу, деталей і динаміки, й, можливо, найголовніше, темп, що незмінно влучав у потрібне емоційне й естетичне «яблучко», вражали увагу слухачів що фрази, формуючи цілісність художньо-змістовного сприйняття.

Струнні квінтети Л. Бетховена займають у його творчості менш високе місце, ніж аналогічні твори В. Моцарта і Ф. Шуберта. З трьох повномасштабних творів тільки одне було задумано із самого початку для поєднання струнного квартету з додаванням альта (а не віолончелі, як у квінтеті Ф. Шуберта). Квінтет C-dur виконувався у складі: Марія Ємець (скрипка), Олександр Шамраєв (скрипка), Анна Жаворонкова (альт), Ілля Бєлов (альт), Ольга Луценко (віолончель). Темброво багаті, колористично насичені тони альтів створювали майже оркестрову звучність чудовій грі ансамблю. Всі виконавці, як один, підсилювали радість інтонаційного сприйняття музики своїм вишукано чудовим артистичним виглядом.

Отже, духовна спорідненість і, водночас, естафетна спадкоємність магістрально значущого фестивального руху в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки, а саме – «Музики без меж» – збережено, а разом із цим і стверджено духовну пам'ять, еволюційну енергетику так актуальної у сьогоденні музики геніального Л. Бетховена.

К. А. Цацин,
викладач кафедри «Оркестрові інструменти»

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

ПЕДАГОГІКА ТВОРЧОСТІ В «МУЗИЦІ БЕЗ МЕЖ»

Європейський музичний форум, який відбувся 24–26 лютого 2020 року в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки у рамках Міжнародного фестивалю музичного мистецтва „Музика без меж", без перебільшення став осердям цьогорічного мистецько-творчого життя академії. Авжеж, наголосимо, максимальна кількість задіяних у форумі виконавських спеціалізацій (фортепіано, академічний вокал, струнно-смичкові й духові інструменти), широка географія та чисельність учасників-гостей марафону, винятково-розлога жанрова палітра музичного дійства, вочевидь, ствердили окреслений захід як найбільш знакове, ключове художньо-мистецьке звершення у другому семестрі 2019–2020 навчального року.

Відкрився форум виступом симфонічного оркестру „FESTIVAL", під орудою народного артиста України Дмитра Логвина. Музиканти виконали шедевр ранньої творчості Ж. Бізе, а саме – Симфонію № 1, яку було написано ще у студентські роки композитора. Сповнена просвітлено-колористичного мовлення прозора фактура та вишукано-елегантне інструментальне інтонування створили атмосферу неперевершеного музичного свята. Перлини французької академічної музики були продовжені гіпнотичним виконанням симфонічного шедевру М. Равеля „Болеро". Майстерність монолітно-дозованого зростання гучності звуку пізнала довершено-медитаційної виваженості у грі кожного оркестрового музиканта-соліста, означившись, безперечно, унікальністю темброво-колористичного різноманіття. Інтродукція та Алегро для арфи, струнних, флейти і кларнета, у вишукано-елегантному представлені диригента Дмитра Логвина, струнної групи оркестру „FESTIVAL", арфістки Катерини Голуб, флейтистки Марії Леонтенко, кларнетиста Томаса Мазура відтворили унікальність інтонаційно-гармонічного світовідчуття М. Равель. Дві арії Ж. Массне, а саме – „Lorsque vous n'aurez rien" з опери „Керубіно" та „Il est doux, il est bon" з опери „Іродіада", у виконанні солістки Штутгартської державної опери Ютти-Марії Бьонерт, вмить перенесли слухачів у світ вокальної лірики французької оперно-драматичної сцени. А завершив перший день музичного форуму Концерт для 2-х фортепіано з оркестром М. Равеля, що прозвучав у виконанні професора Королівської консерваторії в Гаазі В'ячеслава Попругіна та ректора Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки Юрія Новікова. Контрастність кожної з частин фортепіанного концерту розлого та водночас нестримно миттєво відтворювала калейдоскоп характерів, яскраву палітру звукопису вражень та, безумовно, відверто-емоційну гаму почуттів.

Концертний вечір другого дня марафону означився своєрідністю камерно-вокального музикування. Ютта-Марія Бьонерт у супроводі піаніста В'ячеслава Попругіна дарували численним меломанам пісенні мініатюри композиторів пізнього романтизму – Шість французьких пісень П. І. Чайковського, Варіації на тему з опери Белліні „Капулетті і Монтеккі" М. І. Глінки, Сонет Петрарки № 104 Ф. Ліста, Дві французькі пісні М. І. Глінки й ін. Особливою художньо-виконавською гнучкістю розквіт голос Ютти-Марії Бьонерт у вокальних шедеврах К. Дебюссі Ліричні прози. Підкреслимо, що динамічно-інтонаційна універсальність співу знаної німецької виконавиці в ансамблево-відчутній довершеності у фортепіанній художній єдності, відтворювали винятково широку картинність образів, характерів, що змінюючись як слайди, будили духовне єство у кожного присутнього у концертній залі.

Заключний день марафону окреслив своєрідну жанрово-композиційну арку, означену виступом духового оркестру академії музики ім. М. Глінки, під орудою І. О. Грузіна. Гордість академії, а саме – її творчі колективи, яскраво означились як на початку європейського музичного форуму, так і у його завершенні. Звучали художньо-вишукані, емоційно-розлогі оркестрові композиції – „Кубинська увертюра" Дж. Гершвіна, „Іспанська сюїта" І. Альбеніса, „Чотири шотландські танці" М. Арнольда, „Пульс" Е. Бойсена, „Весільні танці" Ж. Пресса. Та все ж таки родзинкою виступу духового оркестру постало виконання творів із гостями-солістами марафону. Шедеври золотого академічного репертуару для труби – Концерт Й. Гуммеля та Концертний етюд О. Ф. Гедіке виконав соліст Філармонійного оркестру Театро Колон у Буенос-Айресі Даніель Креспо. Художньо-оригінальний Концерт для кларнета з духовим оркестром С. Крегара емоціонально-витончено прозвучав у інтерпретації соліста оркестру Норвезької національної опери та балету Анджея Маєвського.

Такого роду своєрідний концертно-фестивальний рух, що є неодмінною складовою навчального процесу в академії, був абсолютно логічно доповнений низкою майстер-класів від провідних музикантів сучасності. Жодний гість не пізнав позбавлення винятково-допитливої уваги з боку студентства, викладачів, численних поціновувачів академічного музично-виконавського мистецтва. Творчі зустрічі, майстер-класи, тематичні спілкування навіть у вихідні дні, позначались винятково-плідною увагою великої аудиторії слухачів.

Безумовно, європейський музичний форум у рамках Міжнародного фестивалю музичного мистецтва „Музика без меж", який, наголосимо, відбувся в перший місяць другого семестру 2019–2020 навчального року, чітко ознаменував упевнену звитягу педагогіки творчості, як життєдайну основу, незмінний фундамент сучасної мистецької освіти.

В. В. Громченко,
проректор з наукової роботи, доктор мистецтвознавства,
професор кафедри «Оркестрові інструменти»

ТВОРЧІ ЗУСТРІЧІ ЗІ СКРИПАЛЕМ КЯМРАНОМ ОМАРЛІ

Новий навчальний рік на кафедрі «Оркестрові інструменти» розпочався з проведення двох цікавих, корисних і змістовних заходів – майстер-класу та концерту молодого, але вже доволі відомого скрипаля Кямрана Омарлі. Цей музикант вже другий рік поспіль радує нас своєю увагою.

Кямран Омарлі народився в 1994 році в місті Хачмаз (Азербайджан). У віці семи років почав навчатись грі на скрипці в музичній школі ім. Мстислава Ростроповича в місті Баку. У 2015 році Кямран стає лауреатом Міжнародного конкурсу в місті Софія (Болгарія). У цьому ж році виконавець бере участь у двох музичних фестивалях – у місті Сантандер (Іспанія) на закритті дійства, разом зі своїм професором Захаром Броном, у супроводі камерного оркестру під керівництвом Петера Чаба, виконує «Наварру» П. Сарасате.

10 вересня в камерній залі Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки відбувся майстер-клас Кямрана Омарлі. Він був присвячений роботі над Сонатами і партитами І. С. Баха для скрипки соло. У відкритому занятті брали участь студенти класу Ольги Кутакової – Ангеліна Нікорич та Єлизавета Головіна.

Ангеліна Нікорич виконувала Прелюдію з Партити № 3 мі-мажор. Проводилась детальна робота над артикуляцією теми. Багато уваги Кямран приділяв змісту музики, значенням контрастної динаміки, якості звучання штрихів, інтонуванню музичної лінії, епізодів з прихованою поліфонією. Дещо етюдне виконання Ангеліни починало здобувати декламаційність вимови й динамічну яскравість. Кожне своє побажання в інтерпретації виконання, Кямран супроводжував цінними порадами з технологічних деталей виконання твору.

Єлизавета Головіна виконувала Буре і Дубль з Партити № 1 сі-мінор. Велика увага приділялась виконанню акордів, розподілу смичка, положенню правої руки при виконанні акордової фактури. Працювали над балансом звучання, поєднанням барокової інтерпретації з концертною яскравістю виконання.

Кямран Омарлі багато розповідав про особливості інтерпретації Сонат і Партит І. С. Баха для скрипки соло, прискіпливо приділяв увагу зваженості фразування, поліфонічної виразності голосів, власні зауваження супроводжував яскравим і доступним ілюструванням на інструменті.

11 вересня відбувся концерт Камрана Омарлі присвячений 250-річчю від дня народження Л. Бетховена. У концерті були виконані Соната для скрипки і фортепіано № 10 ор. 96 та Соната для скрипки і фортепіано № 9 ор. 47. Партію фортепіано винятково чуйно виконував Олександр Бєлоусов.

Соната для скрипки і фортепіано № 9 ля-мажор, ор. 47 Л. Бетховена увійшла в історію під назвою «Крейцерова», оскільки композитор присвятив її французькому скрипалеві Рудольфу Крейцеру. Адресат, тим не менш, не оцінив бетховенського творіння і жодного разу в житті його не виконував. Прем'єра сонати відбулась у 1803 році, партію фортепіано виконував сам автор, а скрипкову партію – відомий тогочасний віртуоз Дж. Бріджтауер.

Бетховен наділив твір підзаголовком «у дуже концертному стилі» – з повним правом він міг би назвати її «у симфонічному стилі», так як грандіозна перша частина справляє враження частини симфонії, перетворюючи дует виконавців у захоплюючий «поєдинок», що вимагає від обох інструментів усіх їх ресурсів. Друга частина – Andante з варіаціями – знову змагання, але зовсім іншого роду: скрипка і фортепіано оскаржують один у одного перевагу в тонкощах й майстерності малюнка, у легкому, повітряному русі. Фінал сонати – стрімка тарантела, в якій панує радісний настрій, стихія танцю й гумору.

Останню, десяту сонату для скрипки і фортепіано Л. Бетховен надрукував у 1812 році – чим дуже здивував своїх друзів і шанувальників. Усі вони були впевнені, що після геніальної сонати № 9, відомої як «Крейцерова соната», написаної у 1803 році, Л. Бетховен не стане звертатись до цього жанру.

Дійсно, після дев'ятирічної перерви, протягом якої пишуться, крім іншого, Третя, Четверта, П'ята й Шоста симфонії, Л. Бетховен принципово змінює свій підхід до сонатної форми. Уславлений скрипаль Карл Флеш порівнював у 1928 році Десяту сонату з роботами художників-імпресіоністів. На його думку в сонаті № 10 Л. Бетховен «…на багато століть випереджає свій час, як і в останніх квартетах».

Подібно всім іншим скрипковим сонатам Л. Бетховена, цей твір має присвяту. Композитор присвятив її ерцгерцогу Рудольфу-молодшому, синові імператора Священної Римської імперії Леопольда II, що навчався у Бетховена мистецтву фортепіанної гри, а також композиції. За образною побудовою Десята соната перекликається із П'ятою, відомою як «Весняна», а також із Симфонією № 6 «Пасторальною». Перша частина, Allegro moderato, представляється скоріше споглядально-драматичною. Така ж ніжна лірика панує і в другій частині – Adagio espressivo, але тут вона набуває характеру самозаглибленого роздуму. В основі повільної частини лежить простий за мелодійними контурами, але складний за гармонічним планом хорал. Повільна частина без перерви переходить у третю – Scherzo. Пасторальні образи втілені у фіналі – Poco allegretto, які представляють собою вільні варіації на просту восьмитактову тему, що набуває гумористичного відтінку завдяки великоваговим басовим ходам.

Програма концерту камерної музики зацікавила багатьох виконавців різних спеціалізацій, та й просто шанувальників класичної камерної музики. Дві сонати, контрастні між собою, занурювали слухачів то у стан глибокого споглядання, то змушували стежити за драматичним «поєдинком» двох інструментів, то вводили в атмосферу свята. Два інструмента – співуча, глибока, пристрасна скрипка й масштабний, владний рояль, вели свій діалог і повністю заволоділи увагою слухачів. Всі стежили за виконанням із завмиранням серця. Філігранність виконання, яскраві художні образи, тонке нюансування й філірування звуків скрипки Кямрана Омарлі та фортепіаного туше Олександра Білоусова заворожували.

І. О. Ларічева,
викладач кафедри «Оркестрові інструменти»

МИСТЕЦЬКЕ КОРІННЯ

КОЗАЦТВО – ДНІПРОПЕТРОВЩИНА – ДАМ ім. М. ГЛІНКИ
(у питаннях та відповідях)

Як ми можемо помітити, в останні роки 14 жовтня стало чи не центральним та визначним днем осені в Україні. Все через те, що з цією датою пов'язано багато визначних подій:

- День захисника України – захисників українських кордонів;
- Річниця створення української повстанської армії;
- Покрова Пресвятої Богородиці – заступниці землі руської, це перше осіннє свято, з цього часу за народними повір'ями відбувалась зустріч осені із зимою (покрова – покриття землі першим снігом);
- День українського козацтва – козаки зробили вагомий внесок у заснування української державності.

На передодні 14 жовтня (12 та 13 жовтня 2020 року) в стінах академії ім. М. Глінки відбулася зустріч викладачів академії та студентів перших курсів з приводу святкування дня козацтва. Приємно відзначити, що студенти виявились досить обізнаними у питаннях історії козацької доби і дали вичерпні відповіді.

Чому саме козацтво?

Епоха козацтва, з часів його виникнення у XV ст. в свідомості українця і до теперішнього часу залишається найпотужнішим пасіонарним виявом національної та релігійної свідомості у боротьбі за незалежність і державність. Протягом кількох століть козацтво було активним учасником і рушієм важливих суспільно-історичних подій. Отже, всі перелічені вище події частково вкладаються у розуміння змісту козацтва.

Яке відношення Дніпропетровщина має до козацтва?

Територія формування козацьких земель охоплювала спершу Київщину та Черкащину, а згодом малозаселені й незаселені території степової України.

Дніпропетровська область з повним правом вважає свою землю колискою українського козацтва, адже п'ять з восьми запорізьких січей розташовувалися на цій території. Саме тут, на острові Томаківка була започаткована перша Січ. За спогадами колишнього запорожця, жителя Катеринославської губернії М. Коржа «Земля запорізька простиралась по обидва боки Дніпра, межувала з південного заходу вгору по Дніпру від річки Буг по річку Случ, суміжно з польським кордоном, а вниз по Дніпру сягала великого лиману, де нині Херсон і Миколаїв; з північно-східного боку теж угору по Дніпру простягалась вона до річки Орелі, яка впадає у Дніпро біля містечка Китайгорода; за Ореллю починався кордон гетьманський, а вниз вона розлягалася по річку Конку навпроти колишньої Січі й межувала із теренами донських козаків та кримських ногайців».

Звідки ми так багато знаємо про козацтво у нашому краї?

Етнографічні та фольклористичні дослідження території сучасної Дніпропетровщини почалися у середині XIX століття й пов'язані з іменами Григорія Залюбовського, Якова Новицького, Івана Манжури та Дмитра Яворницького. Саме вони стояли у витоків документування й архівації важливих історичних матеріалів. Вагомий вклад і відомого російського етнографа Володимира Бабенка.

Протягом XX століття дослідження території Дніпрових порогів майже не проводилось. Лише з 80-х – 90-х років відроджуються експедиції, проте узагальнюючих висновків їх результати дати не можуть, бо вони носили локальний характер. Наприкінці минулого століття силами кафедри фольклористики ДНУ ім. О. Гончара проводяться польові дослідження та наукова діяльність у філологічному напрямку.

Який зв'язок козацтво має з Академією ім. М. Глінки?

Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки завжди намагається бути у вирі найголовніших музичних подій регіону, країни, світу. Інтереси викладачів та студентів тісно пов'язані як з традиційними класичними тенденціями музичного мистецтва, так і з духовними жанрами, а також розвитком народної пісенної культури.

Таким чином, пісенна творчість козацького середовища, яку високо цінували дослідники, має особливе значення і для нашої академії. «Запорізьких козаків – «святих лицарів, захисників Вітчизни» – оспівав народ у своїх думах, піснях, легендах». Козацькі пісні стали одним із пріоритетних жанрів у вивченні та науковому осмисленні традиційної культури нашого краю, яке проводить лабораторія фольклору та етнографії Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Що таке козацькі пісні?

Козацькі пісні, які виникли у XV–XVI століттях із появою козацтва, природньо увібрали в себе історичні реалії цієї доби. Маючи у своїй основі історичні факти та явища (боротьба з турецько-татарськими нападниками, перемоги й поразки козацького війська, чужинська неволя, полон), козацькі пісні, передусім, відтворюють ліричний образ козака – типового представника Запорізької Січі, його внутрішній духовний світ, думки та почуття, викликані різними обставинами неспокійного козацького життя.

Тематика, функції і стиль козацьких пісень становлять гармонійну цілісність, що виокремлює ці твори у неповторний жанр, самостійний підрозділ української пісенної творчості. Вони об'єднують значну кількість фольклорних творів соціально-побутової тематики про життя й походи, нелегку долю та побут українського козацтва в умовах національно-визвольної боротьби України. Козацькі пісні відзначаються багатством ідейного змісту, емоційною наповненістю, високою художністю.

Носіями традиції є солісти та групи виконавців приблизно у віці 55–95 років; деякі з них брали участь у сільських самодіяльних колективах, що певною мірою сприяло збереженню в їх пам'яті народних пісень.

Козацькі пісні Дніпропетровщини відомі на території всієї області, що підтверджується у численних фольклорних експедиціях. Поважний вік носіїв пісень та майже повна відсутність процесу передачі традиції від покоління до покоління, роблять її дуже вразливою і не гарантують її збереження у виявлених місцях побутування.

Чому козацькі пісні отримали такий спалах популярності у наші дні?

Суспільна значущість історичних пісень зумовлює їх періодичне відродження, «регенерацію». Наприклад, якщо фольклорні твори, пов'язані з певним побутовим явищем, можуть стертися в народній пам'яті зі зникненням самого явища, то історичні, навпаки, з огляду на їх суспільну вагу, мають властивість відроджуватися – особливо якщо їх ідейно-образні мотиви співзвучні конкретно-історичним обставинам. Так було з козацькими піснями. Після зникнення самого явища – козацтва, побутування пісень, притаманних даному періоду, почало уповільнювати свій розвиток і врешті решт перейшло у «законсервовану» форму, тобто пасивну. Але з активізацією патріотичного народного руху знов верталось до побутування у живій традиції.

Дещо подібне ми можемо спостерігати у наш час. Але умови, в яких відбувається відродження козацької пісні дуже складні й потребують «механічного» втручання. Наша лабораторія фольклору та етнографії проводить діяльність щодо збереження та популяризації пісенного фольклору Дніпропетровщини й зокрема жанру козацьких пісень.

Що ще цікавого потрібно сказати про козацькі пісні?

Козацькі пісні, що народились на території колишньої Січі, тепер відомі не тільки на Дніпропетровщині та в Україні, а і далеко за її межами, оскільки з 2016 року вони увійшли до переліку нематеріальної спадщини людства, що оберігається ЮНЕСКО.

А. Я. Любимова,
викладач кафедри «Історія та теорія музики»,
співробітниця лабораторії фольклору та етнографії

АКТУАЛЬНО

МИТЦІ ЗГОДИ: МИСТЕЦЬКІ ЗАХОДИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

Насичена епідеміологічними викликами ситуація в сучасному українському соціумі потребує від освітнього закладу мистецького спрямування, зокрема Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, реагувати відповідним чином. Адже, для митців, особливо музикантів, локдаун має загрозу не тільки особистісно-психологічного характеру, а й небезпеку втрати практичних навичок і професійної дискваліфікації.

Наголосимо, що фундаментом, на якому ґрунтується натхнення та прагнення реалізації студента-музиканта, є творчий потенціал. Як наголошують психологи та педагоги, внутрішня енергія, не знаходячи відповідного застосування, може мати негативний вихід, що супроводжується спрямованою назовні або всередину людини деструкцією. Крім того, нові умови сучасного світу ставлять перед нами низку питань:

– Яким чином працювати й творити сучасному митцю в період пандемії?
– Які методи і техніки актуальні в онлайн-форматі?
– Яким чином зібрати команду для онлайн-проекту, зробити якісний онлайн-контент, зацікавити потенційного глядача?
– І, нарешті, як при цьому всьому зробити акцент на головному: особистості, спільній справі, ненасильницькій комунікації, подоланні внутрішніх конфліктних станів?

Саме тому, заручившись підтримкою Студентської Колегії Академії музики та «Art*Area» – науково-просвітницького студентського товариства Академії, ми ухвалили рішення взаємодіяти із Всеукраїнським навчальним проектом «Митці згоди», спрямованим на навчання педагогів, соціальних працівників та психологів методам мирного виховання, діалогу й ненасильницького вирішення конфліктів у закладах освіти різних рівнів.

Навчання на проекті здійснюється за трьома напрямками: плейбек-театр, барабанне коло та арт-техніки. Окрім обраного спеціалізованого напрямку, всі учасники опановують методи пошуку консенсусу через фасилітацію і діалог. Ключовим моментом у проекті є акцент на музику – як універсальний інструмент трансформації конфліктних станів, вираження емоцій та релаксової компоненти стабілізації внутрішнього стану людини. Участь у проекті безкоштовна і базується на відбірковій основі.

Особисто я була учасницею проекту «Митці згоди – 2: трансформація конфліктів творчими методами» та отримала змогу проводити фасилітаційні сесії за напрямком «Плейбек театр» / тренер – Роман Кандибур / (160 годин). Заручившись базовою підтримкою проекту, ми влаштували сесію з п'яти зустрічей, які проводив Стас Дроздов (випускник музичного коледжу нашої Академії (2017) за спеціалізацією «Оркестрові струнні інструменти / скрипка», музикант плейбек-театру, викладач музики, учасник «Митці згоди – 2»).

За цей час (17.11.2020–04.12.2020):

ми створили свою онлайн-команду з 30-ти студентів Академії музики, що утворили телеграм-спільноту «Плейбек-Академія»;

проводили тімбілдінг і навчали їх бути одним цілим;

показували для них Плейбек від «Митців згоди – 2»;

вчили їх основ стрім-арту та маркетингу в соціальних мережах;

розповідали про новий світ, який ми можемо створити засобами плейбек-театру вже зараз;

разом опановували творчу і соціальну комунікацію в онлайні (ненасильницька комунікація, розвиток відчуття емпатії, методи і форми взаємодії в сучасному онлайн-мистецтві).

Студентам пропонувалась наступна тематика майстер-класів:

1. Особливості співпраці у період епідемії. Стрім-арт.
2. Плейбек-театр – жанр в якому переплітаються мистецтво, соціальна взаємодія, ритуал.
3. Третя зустріч – виступ Плейбек-театру «Митці згоди – 2».
4. Розвиток навичок ненасильницької комунікації, відчуття емпатії засобами Плейбек-театру.
5. Методи і форми взаємодії в сучасному онлайн-мистецтві.

Наріжною темою, звісно, була музика у Плейбек-театрі, зокрема та в онлайн перформансі взагалі.

З чим ми вийшли з проєкту:

– непересічний досвід онлайн-діяльності;
– випробування методів і технік, актуальних в онлайн-форматі;
– вдалося зібрати команду та працювати з нею;
– нові знайомства: говорили, сміялися, ділилися думками;
– практика для мене і Стаса Дроздова, як «Митців Згоди – 2».

Таким чином, нам вдалося продемонструвати студентам, що музика, комунікація, партнерство та взаємодія в онлайні існують; крім того, можливо розширити межі крос-культурних зв'язків, залучивши до власної творчості світову аудиторію, співпрацюючи з митцями усього світу. Сподіваємося, набутий досвід стане у пригоді й вийде широко за межі нашої групи «Плейбек-Академія». Наступного семестру ми продовжимо діяльність у цьому напрямку й шукатимемо якомога більше спільних перетинів.

Д. В. Коротенко,
проректор з гуманітарної та виховної роботи, кандидат історичних наук,
доцент кафедри «Соціально-гуманітарні дисципліни»

ТВОРЧІ ЗУСТРІЧІ

ТРИСТОРОННІЙ ВИМІР МИСТЕЦЬКОЇ ЗУСТРІЧІ З АРТЕМОМ ГОЛОДНЮКОМ

19 листопада 2020 року в камерному залі академії ім. М. Глінки, в обмеженому колі фахівців (викладачі та студенти класів саксофона і кларнета), що, на жаль, зумовлено необхідністю дотримання всіх санітарно-епідеміологічних норм сьогодення, відбулась незвичайна творча зустріч, родзинкою якої постала тристороння інформаційно-змістовна різноманітність творчого спілкування. Це, насамперед, знайомство з Антоном Дем'янчуком, директором компанії «Sounds good», що спеціалізується на професійному ремонті духових інструментів; майстер-клас провідного українського саксофоніста, лауреата міжнародних конкурсів, офіційного артиста фірми Selmer Paris в Україні Артема Голоднюка та його концерт у складі дуету Life on Duo, разом з піаністкою Юлією Компанієць.

Насичена програма творчої зустрічі щоразу більше ставила тематично-змістовні акценти у спілкуванні слухачів з гостями академії ім. М. Глінки. На специфіці професійного догляду духового інструментарію, саме в осінній період, зосереджував увагу Антон Дем'янчук. Йшлося про небезпеку для дерев'яних духових різких перепадів температурного режиму, перебування вологих аксесуарів догляду за інструментом у середині футляру (безпосередньо поряд з інструментом), з'ясовувалась специфіка добору змащувальних мастил як для дерев'яного, так і для мідного духового інструментарію та ін. Безумовно, зацікавив і перелік послуг та перспективи розвитку компаній «Sounds good» у найближчі часи (посередницькі послуги, експертна оцінка та інші сервісні послуги). Майстер-клас Артема Голоднюка додав у конструкційну специфіку духових інструментів виконавсько-технологічний аспект їх практичного застосування. Відомий музикант наголошував на домінантному значенні професійного виконавського дихання, особливо акцентувалась фаза вдиху, як первородна, фундаментальна площина для подальшого видиху, для виразної музично-інтонаційної промови виконавця. Цікаво, що постулат «максимальний вдих – це якісний видих» постійно огортався побажаннями щодо неприпустимості формальної гри, виконавства без думки про зміст інтонування на інструменті. У пріоритеті занять зі студентами була гучність звучання інструмента, адже саме з неї народжувалась можливість динамічних градацій, тобто з'являвся звуковий матеріал для художньо-змістовної багатоманітності інструментального мовлення. Рекомендація вправи «гра на мундштуці» зацікавила багатьох фахівців, представників вітчизняної духової спільноти не лише з Дніпра, але й із Запоріжжя, Кривого Рогу, Кам'янського.

Концептуальне питання щодо різниці професійного виконавського дихання у саксофоністів та кларнетистів означило якісно високий кульмінаційний рівень спеціалізованого спілкування фахівців. Незгасаючий інтерес до цього полемічного запитання був пожвавлений наступного дня під час заняття з навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» зі студентами-духовиками II курсу бакалаврату. Виконавське дихання саксофоністів і кларнетистів має різницю, підтверджену хоча б наявною відмінністю діаметру звукових отворів саксофона й кларнета. Опір зворотної вібрації повітряного струменю у кларнетистів значно більше, ніж у саксофоністів, адже діаметр звукових люків-просвітків у кларнета набагато менший, чим у саксофона. Відтак, локальність та збільшена вакуумність тиску повітря у кларнетистів, спричинена, наголосимо, малим діаметром звукових отворів (просвітків), потребує своєрідної вправності й чутливості усього виконавського апарату кларнетиста. Певною характерною самобутністю вирізняється й професійне дихання саксофоністів, спрямоване, передусім, на академічне окутування майже вільного (у порівняльні з кларнетом) продування звукового каналу інструмента, так мовити, задля досягнення процесу академізації повітряного стовпа саксофоніста.

Перманентністю проростання виконавсько-технологічних питань в художньо-довершену феєрію сучасних образів позначилась третя частина творчої зустрічі. У неперевершеній ансамблево-комунікаційній чуттєвості інструментального мовлення Артем Голоднюк та Юлія Компанієць виконали низку відомих репертуарних творів концертного плану для саксофона і фортепіано. Особливо відзначимо проникливо-виразне виконання Сонати «Back to Bach» французького композитора і саксофоніста Жан-Дені Міша та ексцентричну композицію Такаші Юшіматсу «Кібер птах». З'являлось відчуття подорожі в часі, де пульсуюча регулярність ритмічної канви бахівської стилізації яскраво доповнювалась романтичною гармонією та в цілому, характерним для обох композицій, конгломератом ущільнення традиційної та новітньої палітри художньо-виразових можливостей сучасного саксофонного виконавства, а це й слептони, різноманітні види глісандо, звукової осциляції, багатогранність мелізматики, застосування техніки перманентного видиху та надвисокого регістру звучання інструмента.

Але ж найголовнішим, що надовго вторувало доріжку до сердець слухачів, означилась чуттєво-емоційна відвертість виконання творів, психологічна відкритість «живого» спілкування виконавців зі слухачами, збагачена енергетичною спільністю духовного єства кожної людини.

В. В. Громченко,
проректор з наукової роботи, доктор мистецтвознавства,
професор кафедри «Оркестрові інструменти»

«ЮНИЙ ВІРТУОЗ»

Для кожного музиканта найголовніше – це художнє втілення задуму композитора і, юним учням піаністам музичних шкіл міста й області це вдалося.

«Юний віртуоз», насамперед, це конкурс юних виконавців-віртуозів! А це значить змагання самих сміливих, найбільш цілеспрямованих, самих наполегливих діточок, які люблять музику. Цей конкурс проводиться вже багато років з однією метою, а саме – спонукати учнів музичних шкіл та їх викладачів до інтенсивної творчої роботи. Ми всі знаємо, що перед публічним виступом завжди розпалюється азарт і бажання зіграти щонайкраще, а у викладача – підготувати вихованця як можливо якісніше. Ціль – зіграти у концертному залі на сцені, зазвичай вельми підігріває творчий запал, народжується безліч творчих ідей та засобів їх реалізації у викладача для того, щоб спонукати учня до більш інтенсивного розвитку.

У випадку з конкурсом «Юний віртуоз» у дітей завжди спостерігається великий крок вперед у технічному розвитку, передусім, так як це конкурс етюдів. У програмі два етюди, один з яких конкурсний. Однак, це далеко не єдине надбання цього творчого змагання.

Учасники конкурсу в період підготовки до «Юного віртуоза» напрацьовують багато дуже важливих музичних здібностей. Вміння творчо зібратися, сконцентрувати увагу в певний проміжок часу, вміння моментально ввійти в образ, у відповідний творчий стан, у характер рухів, адже саме це є особливою здібністю юного музиканта-виконавця, бо в етюдах, як правило, немає вступу, етюди рухливі, одразу починається концертний темп. Й саме це, для учня музичної школи чудова нагода навчитися влучати в образ, у характер твору, у відчуття пульсації, а відтак, у темп, у м'язове відчуття музики з першого дотику до роялю, від першого звуку. Неодмінно, це вимагає дуже важливої музикантської здібності, а саме – слухове передчуття, уявлення цього темпу, відчуття цієї швидкої віртуозної музики всередині себе, шляхом активізації внутрішнього слуху, ще до початку безпосередньої гри на інструменті, ще за сценою, в артистичній кімнаті, й як наслідок, одразу розпочати гру в образі, а значить – в темпі.

Наступне ціннісне єство виконання віртуозних етюдів у концертній ситуації – це те, що етюди у репертуарі школяра, як правило, ще не занадто об'ємні та розгорнуті, й перед юним піаністом-віртуозом постає ціль за короткий проміжок часу, у віртуозному темпі, встигнути презентувати максимально не лише технологічно вивірене, точне виконання усіх поставлених композитором технічних завдань, використати всі напрацьовані віртуозні прийоми, але й встигнути у швидкому темпі етюду розкрити розвиток сюжету, створити драматургію розвію змісту, відповідну реакцію на тональність, на гармонічні зміни барв, на перемінність фактури, що несуть в собі трансформацію творчо-виконавського стану музиканта. Тут потрібно й оволодіння динамікою, й гармонічне швидке реагування та, безумовно, найбільш головне – швидкість уяви та реакції виконавсько-технологічного апарату учня.

Використання вагової гри, пальцевого інтонування, розмаху усієї руки та багатьох інших технічних прийомів, застосування вільної гри з організованими чіпкими й інтенсивними пальцями – необхідні навички у розвитку учня-піаніста.

Це й постає фортепіано-технічним досвідом.

Після виконання першого етюду, наступним за програмними вимогами є виконання іншої технічної вправи, як годиться, вже з іншими технічними завданнями. Й знову для учня це концентрація уваги, мислення, виконавської волі. А якщо трапились якісь невдачі під час виконання, то це досвід найцінніший, як не зупинитися, як не розгубитися й дійти до завершення твору,– це вже бійцівські якості. Виконати два віртуозних твори на конкурсі «Юний віртуоз» у листопаді, у другій чверті навчального року,– це велика та цікава мета для педагога й учня, так як приносить багато професійних здобутків і дає добрий поштовх задля розвитку на увесь навчальний рік.

Цього разу, в умовах карантину, в конкурсі змогли прийняти участь менше діточок, ніж зазвичай. Однак конкурсне

звершення все ж здійснилось, і відбулось на дуже високому рівні в стінах академії ім. М. Глінки у концертно-камерному залі Chamber hall. Цьогорічне журі конкурсу було представлено викладачами фахового музичного коледжу академії музики ім. М. Глінки, а саме – старший викладач вищої категорії Ю. В. Житная, викладач-методист вищої категорії А. В. Тарасенко, викладач вищої категорії О. М. Горнікова.

Конкурсанти вийшли на сцену й змогли впоратися з поставленим завданням. Практично не було невдалих виступів, й, безумовно, відзначимо найбільш цікаві, на наш погляд, цьогорічні конкурсні звершення. Гран-Прі – П. Черемпій (ДМШ № 12) викл. Л. Шевченко; 1 місце – Д. Ільїн (м. Новомосковськ) викл. Н. Макарова, А. Слав'янська (ДМШ № 12) викл. В. Башинська, О. Котрикова (ДМШ № 5) викл. О. Кальченко, М. Хоменко (ДМШ № 8) викл. О. Шевченко, Т. Горнак (ДМШ № 6) викл. О. Лонгинова, В. Паніш (ДМШ № 6) викл. Н. Іванова й це далеко не увесь перелік наших блискучих переможців, які вдало виступили на цьогорічному конкурсі «Юний віртуоз».

Побажаємо усім найміцнішого здоров'я, усіляких радощів, інтенсивного розвитку та удосконалення в Музичному мистецтві!

Ю. В. Житная,
старший викладач вищої категорії,
завідувач циклової комісії «Фортепіано»

ЮВІЛЕЙ!

«ЗОЛОТЕ ПРАВИЛО» ВЗАЄМНОСТІ

Наскільки глибокий у своїй інтуїції відданий генію Моцарта С. Ейнштейн, говорячи «здібність проникати в сутність іншої людини є дещо дуже відмінне від життєвого досвіду» [Эйнштейн С. В. А. Моцарт. Личность, творчество. Москва: Музыка, 1977. 454 с., С. 47]. Наскільки він правий, відносячи дану здібність до людських талантів, що відкривають її володарям шлях взаєморозумінню й вдячності інших людей. А позбавленому цієї здібності обіцяє складні стосунки з іншими, «засідки» у досягненні життєвих цілей, творчі поразки. Не правий, мабуть, лише в протиставленні вродженої властивості душі розуміти будь-кого – життєвому досвіду. Адже багатство досвіду лише допомагає розкритися таланту людяності у самих критичних ситуаціях.

Переконатися на практиці в істинності цього умовиводу дав ювілейний вечір, присвячений шістдесятиріччю з дня народження й сорокаріччю творчої діяльності С. В. Хананаєва. Головним враженням залишилось відчуття дружності, відкритості всім, відчуття великої музичної родини, де ніхто не зайвий і якої сьогодні потребує кожне професійне середовище. Вразило почуття співтовариства, котре зберігаючи заповіт давніх «духовних братств», підтримує високий статус професії й долає межі соціальних ролей викладача – студента у виразі тонкого розуміння елітарності, й, одночасно, загальності смислу й призначення музики. Здивувала причетність до музичного роду, коли ініційовані посилання задані не посадовим статусом проректора з навчальної роботи, а харизмою справжнього творчого модератора студентської камерно-інструментальної діяльності. Бо довіру й повагу викликає вже та обставина, що С. В. Хананаєв, випускник Донецького державного музично-педагогічного інституту за класом фортепіано 1984 року – музикант у третьому поколінні.

В їхній родині першим музикантом-піаністкою стала бабуся, яка в тридцяті роки XX століття закінчила Тамбовський музичний технікум. Її професію успадкував батько Сергія Віталійовича – Хананаєв Віталій Семенович, заслужений артист Росії, професор, і зараз викладає у Воронезькій академії мистецтв. Цікаво, що серед кращих його випускників-піаністів у Донецькому державному музично-педагогічному інституті виявився Ю. М. Новіков, заслужений діяч мистецтв України, професор, ректор Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки. Представляти третє музичне покоління родини судилося С. В. Хананаєву та його музичній половині – Г. В. Хананаєвій, диригенту з дипломом того ж музичного вишу, нині завідувачці відділу хорового диригування Дніпропетровської академії музики. Четверте коліно музичної генетичної лінії – син Антон, який закінчивши Веймарську Hochschule за класом ударних інструментів, а зараз викладає історію музики в Штутгардській гімназії. І донька Антоніна, випускниця Дармштадської академії музики за класом фортепіано. Викладач, здавалось би, звичайної німецької музичної школи, вона переможець двадцяти таких само, як вона, претендентів на місце в щільному професійному конкурсному відборі (уявіть, його етапи – акомпанемент з листа, транспонування й багато ще чого). Є вже і юний паросток на музичному генеалогічному дереві – чотирьохрічна Аріадна. Щойно вона здивувала зовсім незнайомих відвідувачів кафе на Адріатиці гордою заявою: «Я музикант у п'ятому поколінні…»…

Творче становлення С. В. Хананаєва почалось роботою концертмейстером Тамбовського музичного училища. Ще п'ятнадцять років адміністративного досвіду додала праця директором Михайлівської музичної школи Нижнегірського району в Криму. Наступна епоха в педагогічній біографії – опанування посади заступника директора Дніпродзержинського музичного училища – продовжувалась із 2000 по 2004 рік. Кульмінаційний кар'єрний щабель: з 2004 року С. В. Хананаєв працює у Дніпрі, з 2010 року – проректор з навчальної роботи Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Як багато пройдено доріг, сказав би поет. Зауважте, з двадцяти років поруч із Сергієм Віталійовичем його людський і музичний однодумець – Г. В. Хананаєва. Надзвичайно творча людина, багатогранно обдарована особистість, вона діяльна й послідовна натура. Захоплена музичним театром і живописом, Ганна Валентинівна сама непроти написати пейзаж чи портрет Ф. Ліста, створити сценарій лібрето опери або музичної комедії.

Маючи такі творчі здібності, чи логічно було б запрошувати когось іншого писати сценарій бенефісу С. В. Хананаєва? Представлене глядачам шоу втягнуло, подібно до захоплюючої кінострічки з багатим фото-фактажем з життя героя, з точною розстановкою особистих акцентів і значень, з великим почуттям гумору. Вразило синтезом живописного образу і музики, що звучала. Налаштувало на невимушений лад несподіваними для самого бенефіціанта поворотами у веселій пригоді по сумісному життю й творчості. Тут С. В. Хананаєв з'являвся то учасником студентського «капусника», то початківцем-концертмейстером. Ось він, молодий директор музичної школи, коле сокирою дрова для печі. А ось вже зрілий батько родини. Нарешті, мандрівник крокує з сім'єю дорогами Західної Європи. Хоча в цьому цікавому «плаванні по хвилях пам'яті» Ганна Валентинівна і не капітан, але вона надихає й обожнює, вона добра сила – Муза.

Переживши в уяві стільки подій, підводимо: жити музичному мистецтву, якщо є ще такі родини в наших містах. Рідкісні вони сьогодні. Майже виключення – музичні династії, що нагадують про творчі «цехи» часів бароко, класицизму й романтизму. Тих уславлених клавіристів-скрипалів-піаністів-хористів-капельмейстерів Бахів, Вівальді, Моцартів, Бетховенів, Мендельсонів, Шуманів, чиїми багатовіковими стараннями європейська професійна традиція досягла до XXI століття немислимих композиторських та виконавських висот.

У давніх китайських книгах молодіж наставляли, пояснюючи «золоте правило» так. Цзи Гун запитав: «Чи можна одним словом позначити те, чим людині потрібно займатися протягом усього життя?» Майстер відповів: «Можливо, взаємність? Не вчиняй з іншим того, чого не побажав би собі самому. Вручи своє серце Шляху (Дао), довірся власній доброчесності, відпочинком же нехай буде служіння мистецтвам» [Мел Томпсон Восточная философия. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2002. 384 с., С. 220].

Великий досвід родини Хананаєвих у людській науці цінують випускники, теперішні викладачі музичних шкіл та музичних коледжів Дніпра й Кам'янського, викладачі Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки й, звичайно, студенти Сергія Віталійовича і Ганни Валентинівни, які взяли участь у різножанровій, різностильній, але цільній за концертним духом музичній програмі ювілейного вечора. Рівень їх майстерності заслуговує «аплодувати» окремо. Це – хор Дніпропетровської академії музики під управлінням Юлії Чехлатої, хор вокалістів оперної студії під керівництвом Яни Черниш, солістка Дніпропетровського академічного театру опери і балету Маріанна Цвєтінська (сопрано); тріо у складі Марія Кара (віолончель), Валерія Славська (скрипка), Анастасія Начевна (фортепіано); тріо за участю Марії Обмелько (скрипка), Марії Савченко (віолончель), Ганни Охоти (фортепіано); тріо у складі Валерія Громченко (кларнет), Марії Мазур (кларнет), Олександра Білоусова (фортепіано); дует лауреатів міжнародних конкурсів Євгенія Жили (акордеон) та Кирила Дарміна (скрипка), джазовий ансамбль Якова Цвєтінського (труба), ансамбль «Elsabor de la Granada (Смак гранату)» Рузани Степанян (вокал), Антона Ялози (гітара), Олексія Дорофеєва (бас-гітара), Ігоря Шиманського (барабани).

Дуже приємно, що всі колишні й нинішні студенти натхненно грали для гостей ювіляра без додаткових запрошень. Чому, запитала у них? «З вдячності за можливість продовжити навчання у консерваторії, за підтримку Сергія Віталійовича у скрутну хвилину життя», відповідає магістрант за класом віолончелі Марія Кара. І згадує день, коли через проблеми з гармонії могла позбавитися улюбленої професії. «Я вдячна за віру в мою перспективу і довіру», відповідає викладач за класом скрипки Дніпропетровської академії музики Марія Обмелько. Одного разу, захоплена грою на держіспиті з камерного ансамблю, вона забула про час, призначений на укладення шлюбу. Ледь встигла в загс, куди замість вінчального наряду з'явилась у концертному платті. «Дякую за мотивацію цінності музичної професії», говорить відомий в Україні та за її межами джазовий трубач, доцент кафедри естрадного виконавства Яків Цвєтінський. «Для мене, ще дитини, учня Новомосковської середньої школи, розповідь С. В. Хананаєва про переваги музичної професії стала вирішальною мотивацією. Сьогодні я справді щасливий грати джазові композиції уславлених майстрів з усього світу». «В Сергії Віталійовичі мене завжди радує вміння почути й знайти спільність в інтересах. Невипадково у наших дисертацій один науковий керівник», зауважує завідувачка кафедрою історії та теорії музики, кандидат мистецтвознавства, професор С. А. Щітова. «А мене завжди спантеличує, як у вирішенні навчальних, виховних, науково-творчих питань С. В. Хананаєву вдається бути й людиною, що тебе розуміє „без зайвого натиску", й авторитетним, вимогливим адміністратором?», завершує проректор з наукової роботи В. В. Громченко.

Завжди не байдужий, часто навіть полемічний підхід проректора до цілей і завдань, висновків та доказів гіпотези авторів бакалаврських і магістерських робіт вгамовується непомітною, на перший погляд, здібністю С. В. Хананаєва «проникати в сутність іншої людини». На захистах дипломів і державних атестацій запитаним виявляється його талант при всій вимогливості, вміння толерантно забезпечувати студентам душевну рівновагу, віру в себе, у свою професійну спроможність. У цій педагогічній врівноваженості запорука взаємності усіх учасників співтворчості. Бо, як зазначив Людвиг ван Бетховен у листі 1818 року до Віденського магістрату, з приводу методів виховання власного племінника Карла, «…ніщо, однак, не вимагає повного спокою, як справа виховання». Лише цим можна заслужити «…іменуватися благодійником, навіть батьком». І без «…жодної зацікавленості – прихованої або явної – окрім прагнення до добродіяння як такого» [Письма Бетховена за 1817–1822 годы. Сост., ред., пер., авторы вступ. статьи и коммент. Н. Л. Фишман и Л. В. Кириллина. Москва: Музыка, 1986. 636 с., С. 255–256).

Н. Ю. Тарасова,
кандидат філософських наук, доцент

НАУКОВЕ СПІЛКУВАННЯ КРІЗЬ ВИКЛИКИ ЧАСУ

Цьогорічна науково-практична конференція «Музична інтонація як домінанта художнього змісту твору», що відбулась 26–27 жовтня 2020 року у Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки, вже давно отримавши усталення як своєрідна наукова сцена, насамперед, магістрантів, цього року тримала іспит на право збереження спадкоємності, виплеканого часом наслідування, елементарної спроможності передати «живу» естафету багатогранності психоемоційного спілкування наступним поколінням студентства академії музики ім. М. Глінки.

Будучи започаткованою ще у 2008 році викладачами-сподвижниками В. І. Скуратовським, Л. В. Гонтовою, С. А. Щітовою та ін., насамперед, як наукова конференція з питань виконавсько-практичного спрямування (тематичне зерно перших конференцій «Феномен виконавства»), вона щороку стверджувала пріоритетність ілюстрування наукової проблематики, важливість «живого» представлення наукового єства доповідей в інструментальній та вокальній практиці студентів. Відтак, традиційними постали не лише аудіо та відео презентації, але й, що є більш цінним, реальне звучання інструментів і голосів, «живе» ілюстрування проблематики наукових виступів.

Ілюстрування, як неодмінна складова виступу у конференції, генерує миттєву дворівневу реакцію доповідача й слухацької аудиторії, що й дозволяє здійснити максимум занурення в проблемно-тематичну значимість промовця. Відзначимо більше, реальна психоемоційна контактність у камерній атмосфері спілкування породжує миттєву реакцію учасників наукового зібрання у вигляді найрізноманітніших питань, побажань, нових ракурсів бачення презентованої теми, а це й, акцентуватимемо, визначає найбільш ціннісне ядро, сенс проведення конференції.

Саме заради цієї, роками узвичаєної традиції «живого» ілюстрування, дискутування, знаходження натхненних емоціями відповідей на різноманітні питання й була організована та проведена цьогорічна конференція – наукова сцена для апробації результатів науково-дослідницьких праць бакалаврів, магістрантів, аспірантів.

Кількість доповідачів у кожному з двох днів конференції не перевищувала десяти чоловік. Представництво поціновувачів осягнення наукового ракурсу музичного мистецтва також не виходило за кількісні рамки десяти чоловік. Відтак, камерність наукового спілкування природньо генерувала комунікаційно-змістовний ефект психологічної розкутості, святковості спілкування.

Всього, за два дні заходу, у науковій конференції взяло участь 18 магістрів з різних кафедр академії. Доповідачі грали на інструментах, ілюстрували, живо контактували з презентаціями вводячи слухачів у зміст ілюстрованих таблиць, картин, портретів. Для багатьох з магістрантів це був перший виступ на науковій сцені, їх перша наукова звитяга, що зостанеться в їхній пам'яті у відчуттях справжнього свята, своєрідного науково-творчого концертування, ствердженого від взаємозбагачення думок крізь призму ледь вловимих миттєвостей ідей, гіпотез і припущень, означених у іскорці в очах і чутності «живого» подиху від серця.

В. В. Громченко,
проректор з наукової роботи, доктор мистецтвознавства,
професор кафедри «Оркестрові інструменти»

ВІТАЄМО!

СТРУНИ ДУШІ СВІТЛАНИ ОВЧАРОВОЇ

На початку 2020 року відсвяткувала свій ювілей наша колега, відомий педагог, заслужена працівниця культури України, професор кафедри «Народні інструменти» Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки – Світлана Овчарова. Не зважаючи на час, який вже пройшов, не зважаючи на всі проблеми та негаразди сьогодення, хвилі пам'яті постійно повертають мене до великого дійства, якому Світлана Валентинівна дала назву «Струни душі моєї». Короткий огляд життєвого шляху ювілярки та окремих сторінок цього музичного свята зробимо у вигляді варіацій – варіацій роздумів, спогадів, вражень на кожну струну її долі, її душі.

Ми – струни на бандурі долі,
І грає хтось на нас поволі
Мелодію просту життя,
З народження й до небуття.
Одні дзвінкі, як гай співочі,
Другі басять, мов темні ночі,
А треті плачуть і сміються…
Коли в мелодію зіллються,
Такий лунає дивний спів,
Що зачаровує й богів.

СТРУНА «ДО». Дитинство. Дніпро. Атмосфера домашнього музикування у сім'ї інженерів-конструкторів Людмили Іванівни і Валентина Миколайовича, які захоплювались у той час аріями з відомих оперет Імре Кальмана «Принцеса цирку», «Сільва», вкоренилася у пам'яті й серці маленької дівчинки, яка мала добрий музичний слух та природні музичні здібності. А зараз вже вона сама та її учні-послідовники, колеги-викладачі всієї України знаходять, підтримують, виховують юні обдарування. Зовсім невипадково у концерті брав участь ансамбль бандуристів «Барвисті веселки» Дитячої школи української культури та мистецтв ім. Олеся Гончара, керівники Тетяна Михальчук та Віта Богменко (була виконана «Привітальна» Михайла Ведмедері). А поряд з ними виступав новостворений колектив викладачів класів бандури музичних шкіл нашого міста з жартівливими поздоровленнями ювілярці.

СТРУНА «РЕ». Реалізація. Riverland. С. В. Овчарова змогла реалізувати себе в багатьох напрямах. Дивно, яким чином вона все встигає: викладає фах, пише рецензії, наукові статті, навчальні програми, керує капелою бандуристів «Чарівниці», постійно робить аранжування та перекладення для бандури соло, ансамблів та капели бандуристів.

Окрема сторінка її діяльності – видавнича справа. Ще в далекому 1984 році перекладення студентки 4 курсу Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського Світлани Овчарової опусів композиторів-класиків В. А. Моцарта, Й. Брамса, Й. Гайдна були надруковані у «Школі гри на бандурі» її вчителя, професора Сергія Васильовича Баштана. Зараз у творчому доробку Світлани Овчарової ціла бібліотека виданих упорядкованих збірок, музичних редакцій та перекладень (Й. С. Бах «Органні хоральні прелюдії»; Лідія Воріна «Кобзарське мистецтво»; Валентина Мартинюк «Зозуля часу» та ін.), навчальних посібників («Твори зарубіжних, українських композиторів та народні пісні в аранжуванні для ансамблів бандуристів», «Педагогічний репертуар бандуриста-співака», «Вокально-педагогічний репертуар бандуриста», «Арії, романси, пісні українських та зарубіжних авторів у перекладі для бандури». Випуски 1, 2 тощо), навчально-методичних посібників («Педагогічний репертуар ансамблів бандуристів», «Вокальні ансамблі у супроводі бандур», у співавторстві з В. С. Овчаровим – «Перекладення та аранжування для бандури», «Інструментування для капели бандуристів з оркестровою групою», «Педагогічний репертуар для капели бандуристів з оркестровою групою»; у співавторстві з В. М. Мартинюк, С. А. Щітовою – «Українська пісня у поліфонічних творах для бандури» та Концерт для бандури з оркестром «Bandura forever». Клавір), у співавторстві з В. М. Мартинюк, І. М. Рябцевою, В. С. Овчаровим – Кантата «Ішов козак долиною» на теми козацьких пісень Дніпропетровщини, а також нотних видань: «Народні мелодії», «Українські народні пісні в обробці Світлани Овчарової», «Пісні українських композиторів», «Золоті струни», «Ave Maria», «Дзвени, бандуро», «З репертуару ансамблю бандуристів Чарівниці», «Твори для бандури у супроводі фортепіано» Вип. 1–4 тощо.

Ще одна сторінка творчого життя Світлани Валентинівни – це створення у 2010 році в Дніпропетровській філармонії секстету бандуристів. До складу секстету «Чарівниці» увійшли перші випускники Дніпропетровської консерваторії ім. М. Глінки (згодом – академії музики) класу бандури С. В. Овчарової: А. Черкасова, М. Деньгуб, Г. Михалєвич, Н. Хмель, Н. Лягуша та Н. Семичова. Певним мистецьким явищем кожної програми цього художнього колективу та його унікальною творчою особистістю є ведуча і солістка ансамблю О. Завгородня – актриса Дніпровського академічного українського музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка (теж у минулому учениця С. Овчарової). Протягом восьмирічної концертної діяльності філармонійний ансамбль бандуристів «Чарівниці» представив різноманітні концертні програми: «Українські візерунки», «Срібний дзвін бандури», «З Україною в серці», «Квіти тобі, Україно!», «Пісенні скарби України».

Зараз естафету пошуку нових шляхів, експериментування, творчої свободи і креативності підхопив гурт «Riverland», який утворився 3 роки тому. Це сучасний, модерний, універсальний колектив, який прагне знайти і втілити нові форми й можливості, представляючи бандуру у колі інших інструментів. У його складі – викладачі музичних шкіл та академії музики ім. М. Глінки – Наталія Лягуша, Алевтина Черкасова, Ганна Михалєвич, Наталія Хмель, Лев Рожанський. За допомогою віолончелістки Яни Приходько та ударника Андрія Лишака на ювілейному концерті колектив блискуче виконав твори «Так роби» (муз. та сл. Олега Майовського), «Барабаш» з репертуару Дримба Да Дзиґа, «Мольфари» з репертуару «Ангажемент на вівторок».

СТРУНА «МІ». Музика. Мистецтво. Вчителі, які навчали Світлану і до яких вона завжди відчуває безкінечну повагу й вдячність, на жаль, вже пішли засвіти. Це вчителька гри на бандурі ДМШ № 3 – Плахотна Ніна Антонівна, це викладач класу бандури Дніпропетровського музичного училища ім. М. І. Глінки, заслужена працівниця культури України Лідія Степанівна Воріна, це викладач диригування, відомий хормейстер, заслужений працівник культури України Анатолій Миколайович Кулагін (героїня нашого ессе паралельно навчалася на народному відділенні у класі бандури та на диригентсько-хоровому відділенні ДМУ ім. М. І. Глінки). Продовжувала навчання Світлана в Київській консерваторії ім. П. І. Чайковського, у класі професора, народного артиста України Сергія Васильовича Баштана. Теоретичні й практичні базові знання допомогли остаточно сформуватися та утвердитися вродженому відчуттю правильного голосоведіння, фактури й стрункості форми.

Поряд з музикою у житті Світлани Валентинівни завжди були й інші види мистецтва:

Література – і це не тільки тексти вокальних творів, це обов'язково гарно підібрані вірші, сценарії всіх концертів, екзаменів, виступів.

Живопис – вражає оформлення всіх видань, збірок, посібників. Один з останніх – Кантата «Ішов козак долиною» з фрагментом картини Ореста Скопа «Козак Мамай», що приголомшує поєднанням барвистості й колориту з ідеєю безсмертя України.

Театралізація присутня у всіх виступах наших бандуристів: хода, рух, виразність обличчя і все це чітко, синхронно, доречно, пов'язано зі змістом твору. А які національні костюми завжди у наших «Чарівниць»! Їх дизайн, оформлення, кольори, віночки, навіть малюнок-вишивки – це все теж заслуга Світлани Валентинівни.

СТРУНА «ФА». Фахівець. Фестивалі. Після успішного закінчення Київської консерваторії ім. П. І. Чайковського Світлана Овчарова повернулася у рідне місто, тодішній Дніпропетровськ, нині – Дніпро, у стіни рідної Alma mater. Від 1985 року була співкерівником (разом із Лідією Воріною), а від 2008 року (з Мариною Березуцькою) – є художнім керівником відомого ансамблю (капели) бандуристів, лауреата численних конкурсів і фестивалів, гордості й окраси Дніпропетровщини – капели «Чарівниці». Саме вони розпочинали ювілейне свято піснею «Золото-блакитна Україна» (муз. Оксани Герасименко, слова Марії Чумарної). Все вивірено, підпорядковано драматургії: й обов'язкові темпові контрасти, і вишукані гармонії, й яскраві ритмічні малюнки. Якісь дивовижні, невидимі флюїди, просякнуті тонкими душевними переживаннями, через цю музику у довершеному виконанні «Чарівниць», промовляють до самого серця слухача!

За свою майже 40-літню педагогічну працю Світлана Овчарова підготувала багато лауреатів та дипломантів обласних, всеукраїнських і міжнародних конкурсів: першого Міжнародного конкурсу бандуристів ім. Г. Хоткевича (Київ, 1993); Міжнародного конкурсу виконавців на старовинних щипкових інструментах (Москва, 1998); Міжнародного конкурсу виконавців на народних інструментах (Хмельницький, 1995); Гран-Прі фестивалю «Дзвени, бандуро!» (Дніпропетровськ 2004, 2006, 2008, 2010, 2014); Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах ім. А. Онуфрієнка (Дрогобич, 2009); Всеукраїнського конкурсу бандуристів ім. О. Вересая (Київ, 2009); І Всеукраїнського молодіжного фестивалю бандурного мистецтва «Пісня славить Кобзаря» (Харків, 2014), Міжнародного конкурсу виконавців на народних інструментах «Арт-Домінанта» (Харків, 2018, 2019, 2020). Ми виокремимо лише один – Всеукраїнський фестиваль ансамблів бандуристів «Дзвени, бандуро!», директором-розпорядником якого була Світлана Овчарова. Він проходив у нашому рідному місті у 1996–2014 роках за підтримки Палацу студентів Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара та Дніпропетровської консерваторії ім. М. Глинки. Участь брали самодіяльні та професійні, дитячі й дорослі колективи бандуристів з майже всіх областей України: Львівської, Одеської, Харківської, Донецької, Дніпропетровської, Київської, Івано-Франківської, Запорізької, Херсонської, Рівненської, Полтавської, Чернівецької. На жаль, час змінився – нові форми, нові можливості, нові засоби спілкування…

Неможливо не згадати й неодноразові виступи капели бандуристів «Чарівниці» перед численною аудиторією шанувальників українського мистецтва у Національному палаці «Україна», під час проведення Всеукраїнських конкурсів-оглядів (1993, 1999, 2001, 2003, 2009), де С. Овчаровій доводилось виконувати складні завдання – підготувати програму і диригувати під час концертів зведеною капелою бандуристів Дніпропетровщини.

СТРУНА «СОЛЬ». Солісти. Співпраця. Сім'я. В ювілейному святі прийняли участь бандуристи: артистка музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка, блискуча ведуча свята Олена Завгородня; солістка Будинку органної та камерної музики Світлана Новак, лауреати міжнародних конкурсів Діана Буйновська, Вікторія Кучер, Ольга Берднікова, Вероніка Тупицька, Маргарита Павлова та викладачі нашої академії: піаністка Маргарита Ющенко; гітарист-віртуоз, лауреат міжнародних конкурсів Антон Ялоза; флейтист, заслужений діяч мистецтв України, головний диригент музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка Юрій Бєднік. Незабутнє враження залишив імпровізований подарунок духового відділу нашої академії – під акомпанемент брас-квінтету, завідуючим цикловою комісією «Оркестрові духові та ударні інструменти» Ігорем Грузіним, відбулось запрошення до танцю ювілярки. І це теж підтвердження колективної співпраці, коли всі творчі проекти С. Овчарової постійно підтримує Академія, гарні дівчата-бандуристки грають та співають за участю та допомогою майже всіх кафедр нашого навчального закладу.

Вся діяльність Світлани Овчарової не можлива без підтримки сім'ї на всіх рівнях (затишна домівка, здоров'я, творчість та ін.): викладача нашої академії, доцента кафедри «Народні інструменти», диригента Володимира Семеновича Овчарова та доньки Тетяни – кандидата мистецтвознавства, піаністки, викладача, яка зараз мешкає і працює у Києві. Несподіваним подарунком-сюрпризом від доньки улюбленій матусі було виконання на концерті романсу-пісні, яку створила до ювілею саме Тетяна Овчарова-Афанасенко на сл. В. Геращенко «Така роса», яку прекрасно виконали дуетом Ганна Михалєвич та Діана Буйновська.

СТРУНА ЛЯ. Людина. Музика, яка виконується на бандурі має свій неповторний код, на який резонує і особистісне в людині, і те, що єднає її із колом рідної землі та рідної крові. Вона дивовижним чином «відмикає» будь-яку душу! Але для досягнення того чарівного ефекту від звучання бандури потрібно прикласти багато зусиль, щоденної кропіткої праці. Уміння надихнути, згуртувати, організувати, філігранно відшліфувати твір до завершального супер якісного блискучого виконання – характерні риси діяльності Світлани Овчарової. Вона буває різна: лагідна та сувора, вимоглива й турботлива, великодушна і прискіплива, доброзичлива, вибачаюча все, окрім брехні та неповаги до обраної професії. Своїм особистим прикладом: ставленням до людей і праці, манерою мови і зовнішнім виглядом вона подає приклад не тільки власним учням, але й всім, хто з нею спілкується.

СТРУНА «СІ». Світ. Співавторство. Світлана. Високий рівень виконавства, відчуття міри, смаку, стилю, цікавий репертуар, який складається з великої кількості аранжувань й перекладень різностильової та різножанрової музики – все це приваблює організаторів міжнародних виступів для наших бандуристів: творчі мандрівки до міжнародних фестивалів у Болгарії, Угорщині, Польщі, Казахстані, Чехії, Франції. Світ подивилися і себе показали – незабутні враження на все життя!!!

Я щаслива, що багато років добре знаю, дружу і створюю музику зі Світланою Овчаровою – моїм творчим співавтором. Нас познайомив Київ у далекі студентські роки, об'єднав Дніпро – тут ми живемо і працюємо багато років. Я впевнена, що тільки співпраця зі Світланою допомогла мені (як і багатьом її учням) реалізувати свій творчий потенціал. Серед багатьох моїх творів особливе місце займає концерт «Bandura forever», який присвячено Світлані Овчаровій. Його назва красномовно віддзеркалює життєве й творче кредо ювілярки-майстрині – БАНДУРА НАЗАВЖДИ!!!

В. М. Мартинюк-Брондзя,
заслужений діяч мистецтв України,
викладач кафедри «Історія та теорія музики»

КОНКУРС

ФОРТЕПІАНО ДЛЯ ВСІХ

Не є секретом, що піаніст обожнює свій інструмент – адже рояль (з перекладу «королівський») дійсно володіє дуже широкими, практично необмеженими можливостями. Складна, з інженерної точки зору конструкція механіки роялю (фортепіано), дає цьому інструменту дуже широкий спектр музичних художньо-виразових можливостей. Відтак, і неосяжний репертуар творів, що були написані безпосередньо для фортепіано; їх кількісне збільшення ще й перекладами інструментальних (духових, струнних, народних), вокальних, оркестрових, а також хорових композицій світової музичної культури.

Означимо тут і тембральну різноманітність, що заснована у першу чергу на 88 струнах різної довжини й товщини, багатоманітність ефектів правої та лівої педалей, калейдоскоп засобів звуковидобування тощо. Хіба це не диво!? Звісно – це мрія музиканта!!!

Й ось, із цим дивовижним інструментом та його неосяжними можливостями, з котрими ознайомлюють студентів усіх інструментальних, вокальних, диригентських напрямків нашої академії викладачі предметної комісії «Загальне фортепіано», пов'язано мистецьке звершення другого семестру 2019–2020 навчального року.

28 лютого 2020 року предметна комісія «Загальне фортепіано» зорганізувала й провела II Відкритий конкурс виконавців серед студентів різних спеціалізацій вищих мистецьких навчальних закладів. Студенти та викладачі натхненно готувались до цього заходу.

Студентами напряму «Хорове диригування», а саме – Гаращенко Владиславом (кл. викл. В. Є. Капітонової), Чорнобривець Вікторією (кл. викл. Л. О. Денісової), Сорочик Олександрою (кл. викл. В. Є. Капітонової) були представлені розгорнуті фортепіанні програми, до складу яких увійшли багатоголосні поліфонічні твори Й. С. Баха та Д. Букстехуде, при виконанні яких було продемонстроване поліфонічне мислення, масштабність формоутворюючих побудов, а також тембральне різноманіття звучаня інструмента. Концертні п'єси С. В. Рахманінова, Ф. Ліста й К. Дебюссі містили жанрові тонкощі та яскраві стилістично-композиторські риси.

Для студентів напряму «Академічний спів» особливе значення мають навички вокалізації звуку та можливість застосування широкого виконавського дихання. Цими рисами й відзначились конкурсні виступи Шостова Івана (кл. викл. Я. О. Лисенко) та Шалапути Валерії (кл. викл. О. М. Жукової). Прелюдія Ф. Шопена c-moll та «Романс» М. Калачевського стали віддзеркаленням вокалізованого звукоутворення у виступі Шостова Івана. У виконанні Шалапути Валерії прозвучав твір видатного музиканта Дніпропетровщини, музикознавця, викладача й композитора Володимира Скуратовського, а саме – «Токата» із сюїти «Пам'яті Равеля». Виконання відзначилось яскравим забарвленням фактурних пластів, художнім звукописом і виконавсько-технічною винахідливістю.

Голуб Ольга (кл. викл. Н. А. Устенко) та Золотаревський Костянтин (кл. викл. О. М. Жукової) є представниками кафедри «Оркестрові інструменти». Для участі у конкурсі підготували

програми, що підкреслюють різноманіття репертуарних уподобань молодих музикантів – Прелюдія Й. С. Баха, «Казки старої бабусі» С. Прокофьєва, Прелюдія Ф. Шопена, «Меланхолічний вальс» Б. Фильц. Мали означення мереживо поліфонічної фактури, скульптурна рельєфність прокофьєвських образів, пронизлива емоційність Ф. Шопена та романтична чуйність сучасної музичної мови Богдани Фільц.

Юнацька чутливість, з якою студентка Ковалішин Корнелія (кл. викл. Н. П. Костроміної) виконала «Осінній вальс» М. Ракова, дісталась до серця кожного слухача присутнього у залі, а виконання «Жиги» А. Самсонова стало єднанням сучасної музичної мови з фундаментальністю старовинного жанрового взірця.

Буйновська Діана (кл. викл. В. Є. Капітонової) справила враження масштабністю органного звучання, виконав Прелюдію та фугу Й. С. Баха у перекладі Д. Кабалевського. Окрім цього, зацікавила тонка багатошаровість у Прелюдії О. Скрябіна, що стало другим твором у конкурсній програмі цієї виконавиці.

Є невимовне бажання висловити велику вдячність викладачам, що підготували своїх студентів до участі у цьому виконавському конкурсі, а також прийняли безпосередню участь в організації цього заходу: В. Є. Капітоновій, О. М. Жуковій, Я. О. Лисенко, Н. А. Устенко, Л. О. Денісовій, Н. П. Костроміной, Ю. В. Колотуші та ін.

Професійна і творча робота журі конкурсу була забезпечена присутністю у ньому відомих музикантів Дніпропетровщини. Голова журі – заслужений діяч мистецтв України і головний диригент театру ім. Т. Г. Шевченка Юрій Беднік, який висловив своє враження про високий рівень фортепіанного виконавства серед студентів різних кафедр академії. Лауреат численних міжнародних конкурсів, викладач кафедри «Фортепіано» Олександр Білоусов відмітив необхідність у проведенні таких конкурів, що розширюють творчі можливості студентів, для яких фортепіано є другим професійним інструментом. Ольга Жукова, голова циклової комісії «Загальне фортепіано» сприяла доброзичливій та комфортній атмосфері за лаштунками конкурсу.

О. М. Жукова,
голова циклової комісії «Загальне фортепіано»

ЗА ЛАШТУНКАМИ НАПЕРЕДОДНІ КОНКУРСУ ПІАНІСТІВ ім. М.Л. ОБЕРМАНА

Вже третій рік поспіль на базі Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки відбувається конкурс юних піаністів, присвячений пам'яті видатного українського музиканта-піаніста, лауреата II Всеукраїнського конкурсу виконавців (1931), відомого музично-громадського діяча, заслуженого працівника культури України, директора Дніпропетровського музичного училища ім. М. І. Глінки (1940–1973) Михайла Львовича Обермана.

Конкурс виконує відразу декілька місій, а саме – розкриття нових талантів, знайомство з різними фортепіанними школами, створення нових дружніх стосунків для обміну досвідом та подальшої творчої роботи. І завдяки згуртованій праці викладачів кафедри «Фортепіано», за підтримки адміністрації Академії музики, ідеї й натхнення в реалізації поставлених завдань набирають все більших масштабів.

За підсумками двох проведених конкурсів, у стінах нашого навчального закладу зібрались представники понад двадцяти міст України, а також зацікавились наші колеги з боку Європейських держав, що говорить про актуальність знайомства із різними піаністичними школами. На грунті творчого об'єднання були створені міцні дружні контакти для спільного обміну викладацьким та науковим досвідом.

Задля подолання кордонів між країнами, спираючись на інтереси талановитих музикантів, організаційним комітетом було прийнято рішення у цьому році використовувати онлайн-технології. Відтепер, можна сміливо казати про розширення можливостей як самих конкурсантів, так і наших колег-викладачів з різних куточків світу.

Таким чином, III Відкритий конкурс юних піаністів ім. М. Л. Обермана, орієнтуючись на актуальність часу, дає можливість талановитим музикантам виконувати програму в форматі відеозапису. Цей крок відкриває завісу сцени перед усіма піаністами, долаючи перепони сьогодення.

Вже скоро, з 26 по 27 лютого 2021 року, Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки відкриє двері для нових конкурсантів, талановитої молоді, наших друзів і колег, об'єднаних однією енергією та професійним ставленням до музичного мистецтва.

Т. С. Адлуцька,
викладач кафедри «Фортепіано»

МАЙСТЕР-КЛАС

Продовжуючи традицію творчих зустрічей з провідними викладачами класів струнно-смичкових інструментів України, в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінкі 3 жовтня 2020 року відбувся майстер-клас викладача-методиста Харківської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату Віри Романової.

Випускниками ХССМШ по класу віолончелі свого часу були такі чудові музиканти як В. Фейгін, М. Хіміцер, а також наші відомі сучасники – Д. Северін, А. Шадрін та ін. Таким чином, можна казати про цілий методичний напрямок у вихованні обдарованих дітей. Відтак, такий цікавий досвід і можливість зазирнути у педагогічно-творчу лабораторію викладача є завжди цінним та навчально плідним.

У майстер-класі, так званого «харківського формату», взяли участь молоді музиканти різного віку: Софія Байда (3 кл.), Погрібна Аліна (7 кл.), а також випускники – Бобирева Ірина та Дідик Іван.

Віра Михайлівна Романова разом зі своїми вихованцями проілюструвала ланцюжок взаємопов'язаних моментів у струнно-смичковому виконавстві, а саме – постійний контроль вільного стану рук при заняттях на інструменті, оволодіння штриховою технікою на допоміжному, інструктивному матеріалі (гами, етюди, вправи) та, як результат, – вирішення художніх завдань в музичних творах різних жанрів. З віртуозно-технічною легкістю були виконані композиції «Експромт» А. Арутюняна, «Концертний полонез» та «Угорська рапсодія» Д. Поппера та ін. Бездоганний творчий тандем вийшов також завдяки концертмейстерові Анастасії Дерновій.

Закцентуємо, що після таких зустрічей надовго залишаються у пам'яті емоційні моменти виступів, а також щире бажання викладача ділитись секретами успіху власних вихованців.

О.О. Луценко,
викладач кафедри «Оркестрові інструменти»

КОНЦЕРТИ-ЗУСТРІЧІ

У світлий сонячний день кольорового листопаду викладачі і студенти циклової комісії «Оркестрові струнні інструменти» академії ім. М. Глінки прийняли на творчі гостини учнів класу викладача-методиста Л.О. Вареніної з Харківської спеціалізованої музичної школи-інтернату.

Кожного разу, коли афіша сповіщає про черговий майстер-клас, виникає певна настороженість з приводу обмеженості теми, звуженості педагогічно-змістовного вектору спілкування, так мовити побоювання за чергові «небачені світу сльози» викладача музики. Саме ця творча зустріч, за наслідками її емоційної, творчо натхненної атмосфери, зумовленої відвертістю талановитих учнів, зняла всі можливі професійно-означені невпевненості.

Такі публічні, виїзні концерти-зустрічі, своєрідні майстер-класи, відроджують «стару моду», що знайшла побутування у більшості провідних музичних академій світу. Випускниця Московської консерваторії ім. П.І. Чайковського Л.О. Вареніна свого часу активно приймала участь у такого роду заходах у класі професора Ю.В. Белєнького, та сьогодні знаходить можливість саме цим шляхом виховувати у власних учнів артистичне горіння, смак концертної сцени, нових вражень від володіння собою у публічності гри на інструменті, в досягненні нових професійно-виконавських вершин.

Музика! Чудово й, водночас, винятково відповідально, зокрема коли людина пов'язує з нею життя, коли музика стає потребою, коли в дитинстві вона стає відчуттям дивини. Товариськість, комунікативність, добре начало в людині має біологічну природу, абсолютно наслідковий механізм… Л.О. Вареніна каже, що знайомство з учнем починається з його родини. Особливо важлива підтримка рідних у становленні музиканта. Свідченням тому, приїзд майже всіх батьків з учасниками дніпровського концерту.

Відомо, що вчитель передає учням не лише свій досвід і майстерність, але й власну індивідуальність. Л.О. Вареніна блискуча дієва скрипалька, довго співпрацювала з концертними організаціями міста Харкова, має великий сольний репертуар. Відродити в учнях щось самобутнє, щось своє, допомогти їм знайти себе – це і є гідне педагогічне завдання.

З великим педагогічним успіхом поздоровимо Л.О. Вареніну, чиї вихованці вже мають блискучий виконавський рівень гри на скрипці, відзначений на міжнародних та всеукраїнських конкурсах і численних творчих проектах. Загальне враження-питання від концерту – як чітко ідентифікований в учнях педагогічний почерк викладача породжує творчу самобутність кожного вихованця, чому кожний концертант має право означитись героєм концертної сцени? І відповідь на це питання не лише у різноманітті репертуару, що має високий рівень художньої й технічної складності, а, безумовно, у чомусь більшому. Напевно, таємниця криється у любові до кожного учня, у любові що долає всі перешкоди як кажуть молодого віку; в любові не за лаштунками занять, виступів та успіхів, а в любові, насамперед, до особистості вихованця, через яку й відкривається індивідуальність кожного учня, а в ній і Богом дарований талант.

Саме таким, подібним за природою творчого спілкування концертом-зустріччю, можна назвати концерт студентів класу віолончелі О.О. Луценко, що відбувся на початку грудня в камерній залі Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

І.О. Осєнєва,
викладач циклової комісії «Оркестрові струнні інструменти»

ОПЕРНА СТУДІЯ

«ГЕНЗЕЛЬ ТА ГРЕТЕЛЬ»: НІМЕЦЬКА ОПЕРА НА БЕРЕГАХ ДНІПРА

Оперна студія Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки з успіхом звітувала іспитом – романтичною оперою «Гензель та Гретель» Е. Гумпердінка. Перша постановка цієї опери відбулась 23 грудня 1893 року у Веймарському національному театрі. Сучасна вистава дніпрян пройшла також у грудні. То ж можна казати про певну символічність, що об'єднує цей твір. Чарівна простота фольклорних мелодій та народних наспівів зробила казкову оперу улюбленою мільйонами слухачів. Вечірня молитва – найбільш відомий фрагмент: з'являється вона і в увертюрі, й у фіналі, перетворюючись на гімн перемоги Добра над Злом.

Режисер – Вадим Бабенко, концертмейстер – Людмила Рибак, художник – Олена Самофалова. Натхненна музика композитора допомогла створенню яскравих художніх образів. У дніпровській музично-сценічній інтерпретації «Гензеля та Гретель» панувала глибока внутрішня гармонія всіх виражально-зображальних компонентів, здійснена на рівні високої майстерності, з глибоким розумінням ідейної суті твору. Цей спектакль сприймається як справжнє свято щасливого сімейного кола: працьовиті батьки, кмітливі діти, казкові персонажі, що оберігають дітей. Вистава розчулює публіку саме тим, як зворушливо проспівано та зіграно епізоди, де розум, винахідливість і віддана дружба брата й сестри допомагають їм врятуватися від негараздів, часом у доволі суворих колізіях і обставинах життя.

Партії виконали: Гензель (Карина Верезуб, Анна Юрінцева), Гретель (Ангеліна Кизь, Анна Дзвінчук), Батько Петер (Олександр Мельник, Дмитро Сташкевич), Мати Гертруда (Дарія Лебедєва, Єлизавета Кузнецова), Відьма (Наталія Апостолова, Анастасія Гальма), Добра фея (Софія Сорока), Дрімота (Аліна Сліта). Співаючи цю казку про те, як розумні брат та сестра Гензель і Гретель перемогли Лихо, здобувачі вищої освіти продемонстрували високу вокально-артистичну майстерність, розуміння експресивного стилю композитора. Наголосимо, що співали німецькою мовою! Безумовно, успіху сприяли також викладачі співу кожного із здобувачів вищої освіти.

А.А. Тулянцев,
кандидат мистецтвознавства, професор і завідувач кафедри «Вокально-хорове мистецтво»

СТУДРАДА

ЧОМУ САМЕ ГЛІНКА?

Перед допитливими студентами Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки постало питання: «Чому саме Глінка?» Цікаво, що це питання пролунало у XXI столітті!

Науково-просвітницьке студентське товариство «Art*Area» з допомогою викладачів, виконавців-інструменталістів та вокалістів почали шукати відповідь на це питання.

Вокальне мистецтво цікавило Михайла Глінку протягом усього його творчого шляху. Різноманітність видів камерно-вокального жанру, що включають в себе серенади, елегії, балади, пісні, фантазії і, звичайно ж, романси, давали композитору можливість розкривати таємниці людської душі, яскраво малювати побутові сценки та портрети людей, а також барвисто зображати природні пейзажі. Це своєрідний ліричний щоденник, що відображає життєві враження композитора.

Для повноти сприйняття творів, що пролунали на заході, були підібрані картини художників XIX століття.

Струнний квартет виконує романс «Не искушай меня без нужды». Цей романс із плавною і виразною мелодичною лінією оповідає про почуття і сумніви розчарованої у коханні людини, в якої ще живе таємна надія на її відродження. Незважаючи на стриманість, в музиці відчувається тендітне хвилювання. А перед нами картина Левітана «Туман над водой». Музика поєднується із зображенням, робить його майже реальним. Виконавці романсу «Сомненье» передали те дивне почуття, що переживаєш, коли хвилі набігають на берег, а потім відступають. Строгий, замислений погляд «Дамы в голубом» К. А. Сомова гармонійно поєднується з романсом «Если вдруг средь радостей». Слухачі чули пристрасть, що панує у романсі «В крови горит огонь желанья»; кохання, яким сповнено «Я здесь, Инезилья», і, навіть, спів жайворонка у свіжій траві – романс «Жаворонок» з чудовою співучою мелодією, до того ж наповнений дивовижними трелями маленької весняної птахи, зачаровує не тільки своєю вокальною досконалістю, а й простотою.

Необхідно зазначити, що мелодії вокальних композицій М. І. Глінки відрізняються не тільки чарівною красою, а й надзвичайною зручністю для виконання. Це результат ретельних досліджень композитора особливостей і можливостей людського голосу.

«Я помню чудное мгновенье» – найпопулярніший романс М. І. Глінки виконав дует скрипаля і гітариста. А слухачі милувалися «Портретом молодой девушки с розовым бантом» Маковського. Краса та гармонія.

Михайло Глінка через свою музику передав нам з IX століття у XXI таку яскраву гаму почуттів, які нам, молодим людям, дуже близькі. Віки минають, а людина так само, як і раніше плаче і сміється, кохає і ревнує, страждає та не втрачає надії.

Здається, що нам сьогодні вдалося відповісти на питання допитливих студентів!

Андрєєва Поліна,
керівник піар-напрямку науково-просвітницького товариства «Art*Area»

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Студентство – це те, без чого неможливо собі уявити жодний вищий навчальний заклад світу, а студент – є ключовою, а можливо й найголовнішою складовою кожного закладу вищої освіти. Тому, звичайно, така вагома соціальна група має власні органи управління та самоврядування. Зазвичай, вони мають назву «Студентська Рада», проте в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки такий орган носить назву «Студентська Колегія». Головою Колегії – є новообраний студент I курсу магістратури, кафедра «Оркестрові інструменти», скрипаль Устименко Олег Ігорович (клас скрипки та альта І. О. Ларічевої). Олегу вдалося сформувати власну команду однодумців, куди ввійшли представники від більшості кафедр академії, а саме:

- Голова Студентської Колегії Академії Музики (СКАМ) – Устименко Олег.
- Голова Науково-просвітницького студентського товариства «Art*Area» – Молдован Анастасія.
- Заступник Голови СКАМ – Архіпов Олександр.
- Голова секретаріату – Спіріна Маргарита.
- Голова відділу масової комунікації та піару – Сідак Анастасія.
- Голова відділу з питань друку та дизайну – Коніка Софія.
- Голова відділу культури та дозвілля – Скрипченко Марк.
- Голова відділу громадянської допомоги, благодійності й волонтерства – Швидка Тетяна.
- Голова відділу спорту та охорони здоров'я – Самойленко Станіслав.
- Голова відділу з житлово-побутових питань гуртожитку – Даниїл Риндін.

Не дивлячись на те, що з моменту існування Колегії пройшов лише місяць – вибори відбулись 22 жовтня 2020 року – було вирішено вже чимало завдань: був сформований актив, були налагоджені міжстудентські зв'язки через поширення інформації у соціальних мережах Telegram та Instagram, було організовано спортивні секції та змагання серед студентів академії, відкрито стенд, який присвячений студентам та студентському самоврядуванню. Серед проведених заходів можна виокремити наступні:

- організацію та проведення культурно-масових заходів: флешмоб на честь Дня Музики, Halloween, День першокурсника;
- співпраця СКАМ із центрами допомоги безпритульним, а також благодійним центром прийому плазми крові;
- допомога науково-просвітницькому студентському товариству Art*Area в організації майстер-класу зі стрім-арту.

На сьогоднішній день студентське самоврядування в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки має вже досить багату історію. Вона формувалася завдяки плідній праці та активній діяльності кожного нового покоління студентської ради. Та як і все в цьому світі не стоїть на місці, так і нова Студентська Колегія, будемо сподіватись, продовжить справу своїх попередників і буде допомагати рухати нашу Академію до нових мистецьких вершин!

Студентська Колегія Академії Музики (СКАМ)

«МУЗИЧНИЙ ВІСНИК»
інформаційно-аналітичне видання
Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки
Мова видання: українська

Редактор В.В. Громченко
Коректор Ю.В. Гончаров
Фото С.В. Селезньов
Газета виходить щосеместру.
Адреса редакції: 49044, м. Дніпро, вул. Ливарна, 10

Дата подачі на друк: 18.12.2020 р.

Газета надрукована в ПП «ЛІРА ЛТД»
вул. Наукова, 5, м. Дніпро, 49107
Свідоцтво про внесення до Держреєстру ДК № 6042 від 26.02.2018.
Наклад 300 прим. Зам. № 327.